

Achtergronddocument Energie-Nederland bij Miljoenennota

Nieuwsarme Miljoenennota voor klimaat- en energiebeleid?

“Met het Klimaatakkoord verzetten we de bakens voor de middellange en lange termijn. (...) “Niet alles hoeft ineens anders, maar het kabinet zet nu wel de eerste stappen”.

Een week na Prinsjesdag en Algemene Politieke Beschouwingen het politieke speelveld overziend, kan deze passage in de Troonrede worden opgevat als vooraankondiging van een reeks van maatregelen en verschuivingen, verstoppt in begrotingsstaatjes van verschillende ministeries, voorsortierend op de uitvoerende stappen van het Klimaatakkoord. Door de kabinetspresentatie van het ‘voornemen tot’ het Klimaatakkoord op 28 juni, had de opening van het parlementaire dus weinig nieuws meer in petto voor het energie- en klimaatbeleid. Maar dat wil allerminst zeggen dat het politieke seizoen voor dit beleidsterrein rustig is begonnen. Integendeel; in de slijpstream van Prinsjesdag en Miljoenennota, werd een veelheid van stukken naar de Tweede Kamer gestuurd die in meer of mindere mate raken aan het energie- en klimaatbeleid.

In deze achtergrondnotitie enige duiding van relevante passages uit Miljoenennota en begrotingsstukken en een inventarisatie van overige stukken die dit najaar onderdeel zijn van het politieke debat over de Miljoenennota (Financiële Beschouwingen en Belastingplan) en de afzonderlijke begrotingen van de ministeries.

Extra geld voor Klimaatakkoord in Miljoenennota

Het kabinet trekt met de Miljoenennota 2020 extra geld uit voor onder andere de uitvoering van het Pensioenakkoord, Klimaatakkoord en de woningmarkt. Deze extra uitgaven worden deels gefinancierd door meevallers en deels door voor het eerst sinds 1992 de “Zaltnorm” los te laten.

Tabel 2.1.1 Hoofdpunten budgettaire besluitvorming						
(in miljoen euro)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pensioenakkoord	2	399	955	1.009	696	453
Klimaatakkoord	150	200	295	270	210	205
Woningmarkt		250	250	250	250	
Defensie	14	51	263	376	424	479
Jeugdhulp	420	300	300			
Asiel en Migratie	15	134	146	134	112	100
Rechtspraak	50	61	58	53	48	38
Volumebesluit gas	110	350	270	130	130	20
Zorg	- 872	- 1.133	- 1.072	- 1.111	- 1.066	- 993
Rente	- 196	- 831	- 898	- 689	- 689	- 689

Besteding van de Klimaatvelop

Met het Regeerakkoord is er 300 mln € per jaar beschikbaar gesteld tot en met 2030. Dit bedrag is met de begroting van vorig jaar opgehoogd en nu wordt hier verder geld aan toegevoegd om uitvoering te geven aan het Klimaatakkoord. Met de Miljoenennota 2020 wordt dit bedrag voor het eerst vooraf verdeeld. Het totaal van deze extra middelen ziet er als volgt uit:

Tabel 2.2.1 Klimaatakkoordmiddelen Regeerakkoord en Miljoenennota 2020¹

(in miljoenen euro)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gebouwde omgeving	150	160	170	220	160	150	150	150	150	150	150	150
Mobiliteit		40	80	85	95	75	40	40	40	40	40	40
Landbouw		170	190	110	70	70	60	60	60	60	60	60
Industrie		60	95	105	125	150	100	100	100	100	100	100
Electriciteit		55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55
Proceskosten		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Totaal Klimaatmiddelen RA en Begroting 2020	450	490	595	580	510	505	410	410	410	410	410	410

¹ Over de besteding van de Klimaatvelop van 300 miljoen euro in 2019 is vorig jaar gecommuniceerd (zie hiervoor ook Kamerstukken, 32 813, nr. 221, 5 oktober 2018).

De grootste bestedingen zullen lopen via de ministeries van BZK, LNV en EZK. Bij BZK is het geld bedoeld voor onder andere het proefprogramma aardgasvrije wijken, de uitvoering van de regionale energiestrategieën en het warmtefonds. De gemeenten krijgen in 2019 eenmalig een extra bedrag van € 150 miljoen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Bij LNV is het geld bedoeld voor extra reductie in het kader van de afspraken uit het Klimaatakkoord.

Via de EZK-begroting wil het kabinet een deel van de klimaatvelop investeren in verschillende energieprojecten in de industrie. In totaal is voor innovatie, pilots en demoprojecten € 60 miljoen beschikbaar. Het geld wordt in 2020 als volgt verdeeld:

- € 10 miljoen voor de versnelling van waterstofprojecten. Bijvoorbeeld om waterstof op te kunnen slaan of om te kunnen zetten naar elektriciteit.
  - € 15 miljoen voor onderzoek naar CO₂. Bijvoorbeeld naar de opslag en het hergebruik ervan (CCS) in een industrieomgeving.
  - € 30 miljoen voor snellere uitvoering bestaande maatregelen om CO₂ terug te dringen in de industrie.
  - € 5 miljoen structureel voor circulaire, CO₂-reducerende initiatieven, oplopend tot € 15 miljoen in 2023.
- Daarnaast stelt EZK € 55 mln beschikbaar voor innovatie en vernieuwing bij elektriciteit (zoals waterstofprojecten).

Voor de uitvoering van de Urgenda-uitspraak poogt het kabinet om met wat extra geld nog wat maatregelen in de industrie te versnellen:

- € 6 miljoen voor het versneld uitvoeren van warmteprojecten en CO₂-afvang
- € 2,5 miljoen voor energiebesparing bij bedrijven die niet aan warmteprojecten en CO₂-afvang meedoen
- € 15 miljoen voor het sneller uitvoeren van bestaande maatregelen om CO₂ terug te dringen (zoals lopende warmteprojecten of CO₂-afvang en -levering aan de glastuinbouw)
- € 2,5 miljoen om het gebruik van restwarmte van de industrie te verbeteren.

De EZK-begroting maakt geen specifieke melding uit welke post de compensatie voor de sluiting van de Hemwegcentrale wordt gedekt en hoeveel daarvoor beschikbaar is. Op de begroting staan wel enkele posten die hiervoor gebruikt zouden kunnen worden en die nog geen bestemming hebben.

Beschikbare financiële ruimte voor de duurzame energie

De EZK-begroting voorziet er in dat de uitgaven aan duurzame energie (via SDE+ en de voorgangers SDE en MEP) volgend jaar liggen in de orde van circa € 3 miljard volgend jaar. Deze uitgaven lopen op tot circa € 4 miljard in 2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
MEP	1.236					
SDE	652.151	699.167	663.831	687.400	648.200	559.800
SDE+	702.740	2.322.649	2.575.236	2.633.236	3.222.736	3.393.936
Totaal	1.356.127	3.021.816	3.239.067	3.320.636	3.870.936	3.953.736

Volgend jaar wordt circa € 2,3 miljard uitgekeerd vanuit de SDE+ aan projecten (oplopend naar € 3,3 miljard in 2024). De uitgaven aan de SDE+ lopen niet in de pas met de geraamde inkomsten uit de ODE-heffing. Met name dit jaar (2019) zijn de inkomsten beduidend hoger dan de uitgaven. Dit gat wordt de komende jaren kleiner en vanaf 2023 zullen de uitgaven hoger worden dan wat er wordt opgehaald aan ODE-heffing. Het verschil wordt opgevangen via de zogenaamde begrotingsreserve waaraan overschotten worden toegevoegd en straks tekorten aan worden onttrokken. Eind december 2018 zat er ruim € 2,2 miljard in deze reserve en wordt dit jaar gepland hier bijna € 0,9 miljard aan toe te voegen.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand SDE+ Ontwerpbegroting 2020	702.740	2.322.649	2.575.236	2.633.236	3.222.736	3.393.936
Stand ODE Ontwerpbegroting 2020	1.730.000	2.411.000	2.648.000	2.692.000	2.838.300	3.062.000
Vershil tussen SDE+ en ODE	- 1.027.260	- 88.351	- 72.764	- 58.764	384.436	331.936

Iets lager minder overheidsheffingen op energierekening volgend jaar

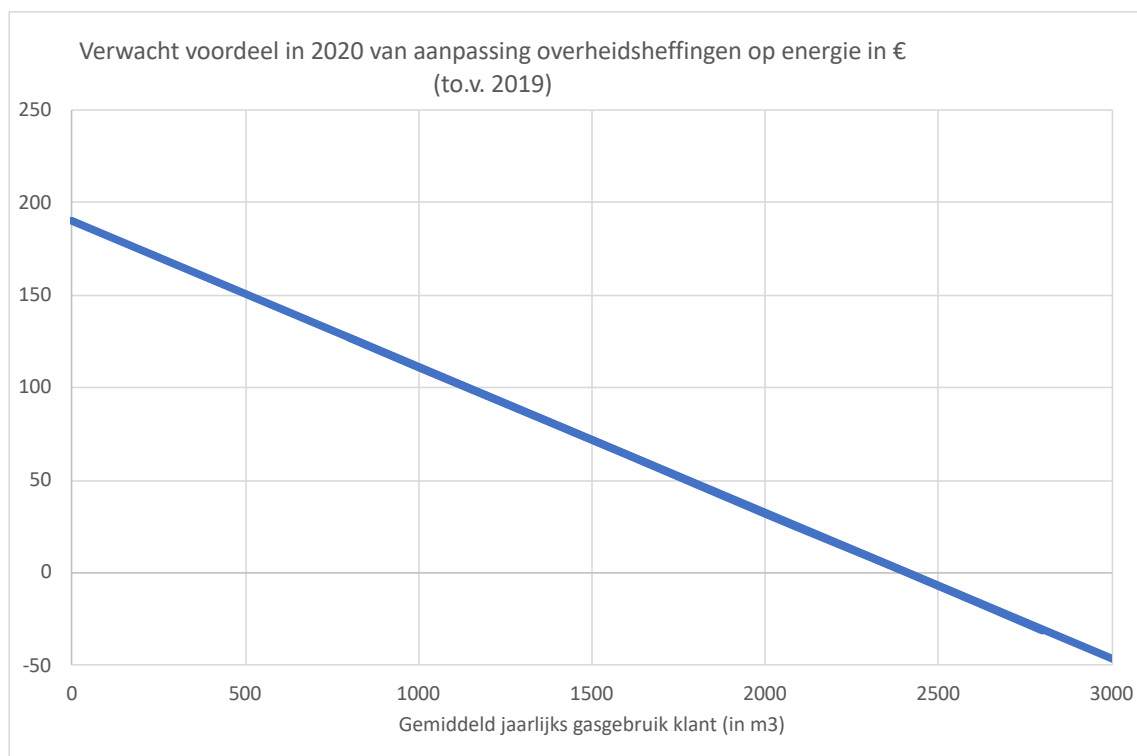
Op grond van het pakket dat op Prinsjesdag is gepresenteerd verwacht het kabinet dat de overheidsheffingen op een gemiddelde energierekening volgend jaar met ongeveer € 100 omlaag gaan. Een gemiddelde energierekening bestaat daarbij uit 1179 m³ gas en 2525 kWh elektriciteit volgens het kabinet. Het kabinet geeft deze gemiddelde cijfers na het gedoe dat vorig jaar ontstond over de effecten van kabinetsbeleid op de energierekening.

De effecten op de energierekening voor 2020 zijn een samenstel van:

- een verhoging van de energiebelasting op gas (met 4 ct/m³);
- verhoging van de tarieven voor de ODE bij zowel gas als elektriciteit, en
- een hogere jaarlijkse belastingvermindering voor de energiebelasting (€ 175,14)
- de BTW over deze aanpassingen.

Het Belastingplan dat dit jaar is ingediend legt overigens niet alleen de wijzigingen in de energiebelasting vast voor 2020, maar doet dit voor de hele periode tot en met 2026 (de ODE-heffing is wel alleen voor 2020 aangekondigd).

Het voordeel dat klanten zullen hebben van deze aanpassingen van overheidsheffingen neemt af als zij een hoger gebruik hebben dan het gemiddelde waarmee het kabinet rekent. Tot pakweg 2200 m³ gas zullen klanten een licht voordeel zien ten opzichte van hun rekening dit jaar (bij gelijkblijvend gebruik). Met een jaarlijks gebruik dat boven de circa 2.200 m³ ligt zullen ze een stijging van de overheidsheffingen zien in vergelijking met 2019.

De aanpassingen bij de ODE-heffing zijn hierbij van belang. Het kabinet had dit voorjaar reeds aangekondigd in reactie op de plannen voor het Klimaatakkoord dat de industrie een hogere bijdrage zou moeten gaan leveren aan de financiering van de SDE-subsidies via de ODE. De verdeelsleutel tussen burgers en bedrijven zou daarbij gaan veranderen van 50% : 50% in 33% : 67%. Op grond van die aankondiging lag het in de verwachting dat consumenten in 2020 circa € 800 miljoen aan ODE zouden moeten opbrengen (33% van € 2.400 miljoen). Dat zou ongeveer evenveel zijn geweest als in 2019 (50% van € 1.700 miljoen).

Het kabinet haalt echter voor 2020 een rekturc uit. Voor de tariefstelling van de ODE in 2020 houdt het kabinet namelijk rekening met een verhoogde belastingvermindering voor de energiebelasting, die consumenten ontvangen. De tariefstelling voor de ODE steekt nu zo in elkaar dat consumenten 42% van de totale kosten opbrengen en bedrijven 58%. Door te rekenen met een hogere belastingvermindering voor consumenten wordt op papier de verhouding tussen burgers en bedrijven de beloofde 33% : 67%.

Relevante Kamerstukken

Tot slot volgt hierna een overzicht met een link en korte duiding van brieven en stukken die in de slijpstream van de Prinsjesdagstukken naar de Tweede Kamer zijn gestuurd. Alle stukken in relatie tot de Miljoenennota, Belastingplan en begrotingen zijn hier te vinden:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/prinsjesdag/miljoenennota-en-andere-officiële-stukken>

	Inhoud
Brief minister EZK: Verlaging van lasten op de energierekening	Deze brief heeft betrekking op de energierekening voor verschillende typen huishoudens. De minister heeft het CBS verzocht inzicht te verschaffen in de spreiding van verschillende type woningen en huishoudens. Het CBS zal dit doen op basis van een set van tien veel voorkomende huishoudprofielen. Deze cijfers worden vanaf 2019 jaarlijks op de website van het CBS gepubliceerd met Prinsjesdag.
Brief minister EZK: Wetgevingsoverzicht Klimaatakkoord	De minister van EZK heeft in deze brief de wetswijzigingen en wijzigingen in de regelgeving opgenomen waarvan hij verwacht dat deze binnen de kabinetsperiode naar de Tweede Kamer worden gestuurd. De minister zal de Kamer aan het eind van dit jaar het Klimaatplan aanbieden. Daarbij zal hij ook een wetgevingskalender toevoegen voor het Klimaatakkoord.
Wetsvoorstel: Wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord	Op Prinsjesdag is het wetsvoorstel Wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord gepubliceerd. De Wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord bevat voorstellen ter uitwerking van de fiscale maatregelen uit het Klimaatakkoord, met uitzondering van de in het Klimaatakkoord voorziene introductie van een CO2-heffing voor de industrie en de aanpassing van de salderingsregeling en de zogenoemde postcoderoos in de energiebelasting. De voorstellen hebben betrekking op mobiliteit (bijtelling, MRB, Bpm en accijnzen), gebouwde omgeving (ODE en verschuiving belasting van elektriciteit naar gas) en het betrekken van afval uit het buitenland in de afvalstoffenheffing.
Brief minister EZK: Moties en toezeggingen klimaat- en energiebeleid	De minister van EZK geeft m.b.t. enkele moties over kosten- en batenverdeling onder het Klimaatakkoord aan dat de planbureaus zich hebben gebogen over kostenefficiëntie, en evenwichtige lasten- en inkomenseffecten. Aanvullende maatregelen zijn inmiddels getroffen om het akkoord haalbaar en betaalbaar te laten zijn voor eenieder. M.b.t. motie van der Lee c.s. over het afbouwen van perverse fiscale prikkels in het INEK, laat de minister weten dat het INEK, dit najaar te verschijnen, geen nieuw beleid zal bevatten. Veranderingen worden doorgevoerd in de ODE en de energiebelasting. Verder kondigt de minister aan in 2020 een onderzoek te zullen starten naar de houdbaarheid van financiering van de SDE+ uit de ODE. Tevens laat de minister weten dat het PBL en CPB alle klimaatmaatregelen tot 1 mei zullen doorrekenen in de Klimaat- en Energieverkenning. Hiernaast doet de minister enkele toezeggingen op het gebied van participatie, waterstof en EU-klimaatbeleid.
Brief minister EZK: Verdere vormgeving van de	De minister van EZK informeert de Kamer over de wijze waarop de transportindicatie bij hernieuwbare elektriciteit in de SDE+ zal worden vormgegeven. De transportindicatie moet ervoor zorgen

transportindicatie in de najaarsronde SDE+	<p>dat SDE+-subsidie niet bij projecten terecht komt, waarvan op voorhand duidelijk is dat deze niet tot realisatie zullen komen door een gebrek aan netcapaciteit. Indien dit het geval is, zal de netbeheerder geen transportindicatie meegeven. Een transportindicatie geeft geen garantie op transport. Hiervoor blijven de wettelijke kaders uit de Elektriciteitswet 1998 gelden. Een transportindicatie kan volgens de minister alleen geweigerd worden als er een vooraankondiging van congestie is gedaan bij de Autoriteit Consument en Markt en er onderzoek is gedaan naar alle mogelijkheden tot congestiemanagement. Netbeheerders zullen enkel een negatieve transportindicatie afgeven als in een gebied alle mogelijkheden zijn benut en er toch geen mogelijkheden tot transport zijn.</p>
--	--

